

KOALICIJA ZA RAZVOJ SOLIDARNE EKONOMIJE

Merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji

Beograd / mart 2022.

Merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji

KOALICIJA ZA RAZVOJ SOLIDARNE EKONOMIJE

—
Naša svrha je da pomognemo istraživačima i akademikima da kapitalizuju podatke i informacije koje dobiju, da imaju alate, veštine i znanje za učešće u procesima kreiranja politika, kao i da steknu znanje o svojoj ulozi u ekosistemu socijalnog preduzetništva. Naš glavni fokus je da pomognemo organizacijama za podršku socijalnom preduzetništvu, organizacijama za zastupanje/zagovaranje, kreatorima politike i donosiocima odluka tako što će imati pristup sirovim podacima i funkcionalnim informacijama, prikupljanjem znanja o socijalnoj i solidarnoj ekonomiji kako bismo razvili nove projekte orijentisane na uticaj i izgradnju ekosistema, programe i politike.

Beograd / mart 2022.

KoRSE

KOALICIJA ZA RAZVOJ
SOLIDARNE EKONOMIJE

Izradu ove brošure omogućilo je Nemačko savezno ministarstvo za privrednu saradnju i razvoj (BMZ) kroz Nemačko-srpsku inicijativu za održivi rast i zapošljavanje. Za sadržaj publikacije odgovorna je Koalicija za razvoj solidarne ekonomije i sadržaj nipošto ne izražava stavove Nemačke organizacije za međunarodnu saradnju.

Sadržaj

Uvod	5
1. Zašto je važno merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća	8
2. Praksa merenja društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji	14
3. Razvoj metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji	18
3.1. Kategorizacija društvenog uticaja socijalnih preduzeća	20
3.2. Korelacija društvenog uticaja socijalnih preduzeća i ciljeva održivog razvoja UN Agende 2030	30
3.3. Primena metodologije za određenje i merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća – smernice za postupak	48
4. Društveni uticaj i praksa - smernice za praktičnu upotrebu teorije promene	50
5. Društveni uticaj i praksa - smernice za celokupnu primenu metodologije u prvoj fazi	52
6. Zaključak i preporuke	54

„Kako definišemo sebe ako ne prema tome kakav uticaj ostvarujemo na druge?“

Karl Sagan

DRUŠTVENI UTICAJ JE OSNOV SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA

—
Ostvarenje društvene misije socijalnih preduzeća u zajednici odvija se generisanjem pozitivnog društvenog uticaja.

—
#merenjedyštvenoguticaja
#upravljanjedruštvenimuticajem
#socialimpactmeasurement
#socialimpactmanagement
#socijalnopreduzetništvo
#socialentrepreneurship

Uvod

Društveni uticaj predstavlja važan segment određenja statusa socijalnog preduzeća i socijalnih preduzetnika. Većina definicija socijalnog preduzetništva oslanja se na dve ključne komponente: poslovanje na tržištu i delovanje ka ostvarenju društvene misije u zajednici. Ostvarenje društvene misije socijalnih preduzeća i preduzetnika u zajednici odvija se generisanjem pozitivnog društvenog uticaja. Društveni uticaj zasnovan je na delovanju socijalnog preduzeća na aktuelne društvene izazove. Definicija društvenog uticaja označava sve značajne ili pozitivne

promene koje rešavaju ili bar doprinose rešavanju društvene nepravde ili društvenog izazova ili problema. Preduzeća ili organizacije postiču ove ciljeve ostvarivanjem svesnih i namernih napora, tj. aktivnosti u svojim poslovnim operacijama i administraciji.

Merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća važno je za organizacijski razvoj socijalnog preduzeća, budući da rezultira kao efekat koji socijalno preduzeće realizuje na putu ostvarenja društvene misije. Iako je tema merenja društvenog uticaja proistekla iz oblasti upravljanja i organizacijskog

razvoja socijalnog preduzeća, ovaj proces je značajan i za postizanje finansijske održivosti i rezilijentnosti socijalnih preduzeća, jačanje odnosa sa korisnicima i širom zajednicom, te uvođenje inovacija u delovanje socijalnih preduzeća.

U okviru svetske i evropske prakse razvoja alata koji pomažu mapiranje, istraživanje, kapacitiranje i promociju socijalnih preduzeća, kreirano je više različitih metodologija za merenje njihovog društvenog uticaja. Nepostojanje univerzalne metodologije u praksi stvara prostor za testiranje i oblikovanje metodologije

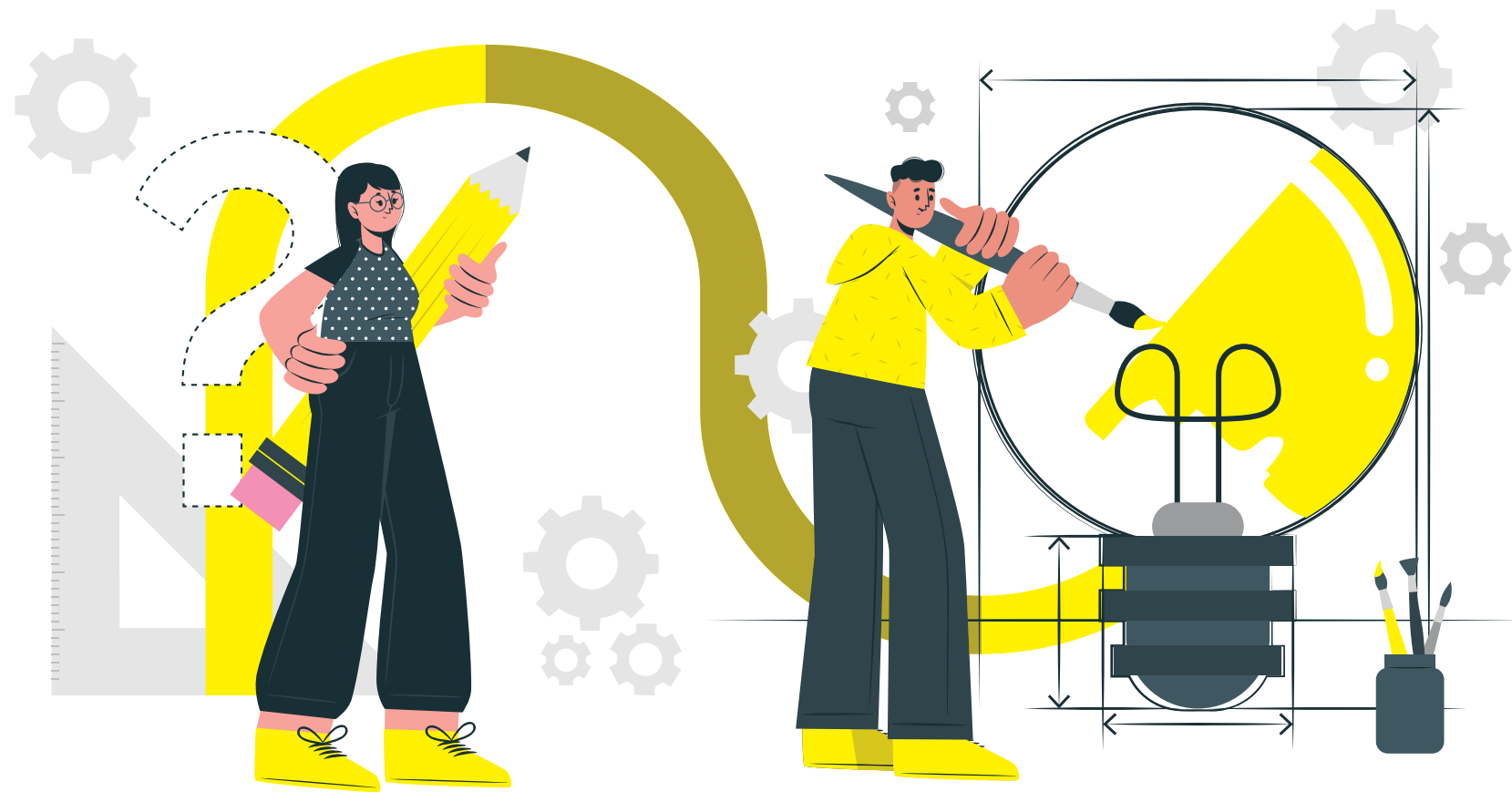
prema specifičnostima socijalnih preduzeća u različitim državama. Najsveobuhvatnija je IRIS+ metodologija, koju je razvila Mreža za globalno impakt investiranje (*Global Impact Investing Network*), a ona istovremeno sadrži najveći potencijal za prilagođavanje specifičnostima sektora socijalnih preduzeća u različitim zemljama. Ova metodologija razvijena je kao deo intervencije različitih stejkholdera posvećenih razvoju biznisa sa svrhom (*Impact business*) kako bi doprineli razvoju ekosistema za investiranje u zajednici. Uz to, na izradi metodologije IRIS+ radili su eksperti u oblasti socijalnog preduzetništva, socijalni preduzetnici, socijalni investitori

i druge zainteresovane strane. Metodologija obuhvata i okvir za kontekstualizaciju i merenje usklađenosti društvenih uticaja socijalnih preduzeća i aktivnostima ka postizanju ciljeva održivog razvoja, što predstavlja priliku za lakše komuniciranje društvenog uticaja socijalnih preduzeća. Koalicija za razvoj solidarne ekonomije je u cilju iniciranja sveobuhvatnog procesa razvoja prakse merenja društvenog uticaja socijalnih preduzeća, odabrala IRIS+ metodologiju za inicijalno testiranje i dalje oblikovanje metodologije u Srbiji, te podsticanje socijalnih preduzeća na uvođenje prakse merenja društvenog uticaja u cilju daljeg razvoja i postizanja održivosti.

Publikacija „Merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji“ kreirana je kako bi se postiglo razumevanja stanja u oblasti merenja uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji predstavljanjem značaja ovog postupka za socijalna preduzeća i sve ključne stejkholdere, dugoročnog procesa razvoja i primene prakse merenja društvenog uticaja, prilagođen metodološki okvir, smernice za primenu metodologije i zaključke i preporuke. Informacije u publikaciji obrađene su na temelju analize prakse Evropske unije i trendova u oblasti merenja društvenog uticaja, ekspertize stručnjaka angažovanih na projektu i

konsultantskog i mentorskog rada sa petnaest socijalnih preduzeća.

Publikacija „Merenje društvenog uticaja u Srbiji“ kreirana je u okviru projekta **„Podrška razvoju ekosistema socijalnih preduzeća za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća.“** Projekat realizuje Koalicija za razvoj solidarne ekonomije uz podršku Nemačke organizacije za međunarodnu saradnju (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit – GIZ) posredstvom Nemačko-srpske inicijative za održivi rast i zapošljavanje. Za sadržinu publikacije odgovorna je isključivo Koalicija za razvoj solidarne ekonomije.

1. Zašto je važno merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća

ZNAČAJ ZA SOCIJALNA PREUZEĆA

— Merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća pomaže socijalnim preduzećima da dalje razvijaju poslovanje i delovanje.

ZNAČAJ ZA ZAJEDNICU

— Merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća doprinosi kupcima, korisnicima, investitorima, potpornim organizacijama i javnim institucijama kao akterima u ekosistemu socijalnog preduzetništva.

Kako društveni uticaj predstavlja efekat aktivnosti koje socijalna preduzeća realizuju na putu ka postizanju društvene misije, merenje društvenog uticaja je moćan alat za razvoj poslovanja i delovanja socijalnih preduzeća. Imajući u vidu da društveni uticaj koji socijalna preduzeća stvaraju uz pomoć sredstava koja generišu sa tržišta, merenje društvenog uticaja je noviji i manje primenjen alat za procenu uspešnosti poslovanja. Ipak, kako je uobičajeno, podrazumeva se i poželjno je merenje efekata poslovanja na tržištu kroz praćenje obima proizvodnje, obima prodaje, profita, investicija, broja kupaca i slično, jer daje uvid

u prostor za unapređenje; tako i merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća pomaže efikasnosti postizanja društvenih ciljeva, a u krajnjoj instanci i društvene misije. Pored toga, u punoj primeni prakse merenja društvenog uticaja socijalnih preduzeća, stvara pozitivne efekte i na korisnike, investitore, te potporne organizacije i javne institucije u zajednici.

Značaj merenja društvenog uticaja za socijalna preduzeća: Socijalna preduzeća najveću korist od merenja društvenog uticaja stiču kroz zauzimanje bolje pozicije u sagledavanju i razumevanju efikasnosti i adekvatnosti aktivnosti koje preduzimaju u odnosu na

postavljene društvene ciljeve. Merenje društvenog uticaja preduzećima pruža informacije o vremenu i resursima alociranim na aktivnosti, ali i efikasnost aktivnosti u odnosu na postavljene ciljeve. Procena efikasnosti socijalnim preduzećima pruža validaciju da društveno delovanje pomaže dalji razvoj socijalnog preduzeća ili uvid u ideje o promenama i inoviranju delovanja. Imajući u vidu hibridnost socijalnih preduzeća, poslovanje na tržištu i društveno delovanje u zajednici, merenje društvenog uticaja pomaže i u jačanju odnosa sa korisnicima, kupcima, investitorima, potpornim organizacijama i javnim institucijama.

- Merenje društvenog uticaja pomaže u postizanju kontinuirane efikasnosti u komunikaciji sa **kupcima** na tržištu. Socijalno preduzeće koje redovno meri svoj društveni uticaj, lakše i efikasnije komunicira o tome kakvu društvenu vrednost kupci imaju od kupovine proizvoda i usluga od socijalnih preduzeća. Komuniciranje društvene vrednosti kupovine proizvoda i usluga na opšti način ne daje kupcima dovoljno informacija o društvenoj vrednosti, na temelju kojih bi se opredelili za kupovinu baš tih proizvoda i usluga u odnosu na preostalu

ponudu. Preciznost komunikacije sa kupcima, koju sa sobom nosi merenje društvenog uticaja, efikasnije utiče na jačanje svesti kupaca o značaju društvene vrednosti kupovine, te efektu koji oni tim činom ostvaruju u društvu.

- U slučaju socijalnih preduzeća koji imaju direktne **korisnike**, poput lica iz marginalizovanih i osetljivih grupa, merenje društvenog uticaja doprinosi proceni efikasnosti podrške pružene korisnicima. Iz šire perspektive, socijalna preduzeća mogu dobiti uvid u promene

koji u društvu stvaraju merenjem efekta na korisnike i upoređivanjem sa ukupnim naporima za rešavanje društvenog izazova koji se najviše odnosi na pomenuta lica. Istovremeno, merenje društvenog uticaja pomaže da jačaju odnose sa korisnicima, potvrđujući iznova namere i napore koji postižu pri pružanju podrške.

- **Investitori** predstavljaju ključne zainteresovane strane za socijalna preduzeća, budući da utiču na finansijsku održivost, te prilike za razvoj i rast socijalnih preduzeća.

Merenje društvenog uticaja socijalnim preduzećima pomaže u jasnijoj komunikaciji svojih zalaganja ka investitorima, ali i potrebe za podrškom. Sa druge strane, izveštaj o merenju društvenog uticaja istovremeno je i signal investitorima o pouzdanosti potencijalnog ulaganja na temeljima kontinuirane samoprocene preduzeća i sposobnosti za donošenje odluka na temeljima analize stanja i kapaciteta. Na kraju, svetska i evropska praksa ukazuje na aktuelni trend podrazumevanja izveštaja o društvenom uticaju pri razmatranju ulaganja u socijalna preduzeća.

- Socijalna preduzeća, usled nepostojanja neograničenih resursa i kapaciteta, u društvenom delovanju se često oslanjaju na partnerstva i saradnje sa organizacijama civilnog društva, tzv. **potpornim organizacijama**, koje deluju u oblasti socijalne i solidarne ekonomije i često direktno pružaju podršku razvoju socijalnih preduzeća. Merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća pomaže socijalnim preduzećima da jasnije komuniciraju potrebe za podrškom, na koje mogu odgovoriti potporne organizacije ili direktnom podrškom ili zagovaranjem

za podršku kod drugih aktera. Bez prakse merenja društvenog uticaja koju vrše socijalna preduzeća, imajući u vidu da to predstavlja interni proces, potporne organizacije najčešće generički mogu pristupati potrebama socijalnih preduzeća, što istovremeno ne znači i najadekvatnije.

- Socijalna preduzeća, baveći se društvenim delovanjem, po logici stvari deluju u skladu sa javnim interesom: smanjenje siromaštva i nejednakosti, kvalitetne socijalne usluge, zaštita životne sredine, i slično.

U ovakvim okolnostima, merenje društvenog uticaja socijalnim preduzećima doprinosi u zahtevima ka afirmaciji ovakve prakse od strane javnih institucija, a u krajnjoj liniji u zahtevima za podrškom u vidu finansijskih podsticaja, programa razvoja, uključivanja u javne nabavke i slično.

Značaj merenja društvenog uticaja socijalnih preduzeća u zajednici:

Merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća i na direktan način doprinosi različitim akterima u zajednici. Kupci dobijaju više informacija i jasnije poruke o razvojnoj praksi socijalnog

preduzetništva, te priliku da u skladu sa sopstvenim nahođenjem, odaberu kupovinu proizvoda i usluga socijalnih preduzeća kao način direktnog ostvarivanja podrške zajednici, a ujedno i potreban proizvod i uslugu za potrošnju. Ukoliko socijalno preduzeće meri društveni uticaj, te efikasnost društvenih aktivnosti u odnosu na društvene ciljeve, za korisnike koji su direktno uključeni, značaj je u sigurnosti da socijalno preduzeće na najadekvatniji način odgovara na njihove potrebe u kontinuitetu. Potporne organizacije na temelju izveštaja o društvenom uticaju socijalnih preduzeća mogu lakše mapirati i identifikovati

potrebe za daljim razvojem i zagovaranjem podrške na nivou sektora, ali i pojedinačnih socijalnih preduzeća. U procesu konsultacija, socijalna preduzeća koja mere društveni uticaj mogu dati konkretnije smernice za kreiranje podrške od potpornih organizacija. Istovremeno, merenje društvenog uticaja potpornim organizacijama daje sigurnost da se efekti programa podrške koje realizuju ili zagovaraju mogu pratiti. Merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća direktno koristi javnim institucijama, naročito onim koje nisu dovoljno kapacitirane u oblasti socijalne i solidarne ekonomije, budući da ukazuje na inovativne i alternativne

načine pristupanja nekom od društvenih problema čije rešavanje je u javnom interesu. Merenje društvenog uticaja dodatno pruža pregled javnim institucijama u kojim oblastima i na koji način treba da efikasno alociraju svoje napore, a gde mogu podržati socijalna preduzeća i indirektno uticati na rešavanje problema uz resursnu efikasnost. Na kraju, za uključivanje socijalnih preduzeća u javne nabavke kroz primenu socijalnih kriterijuma u oceni ponuda, važno je izveštavati o društvenom uticaju, na temelju i kratkoročnog (tokom trajanja ugovora o javnoj nabavci) i dugoročnog merenja društvenog uticaja socijalnih preduzeća.

2. Praksa merenja društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji

RAZVOJ METODOLOGIJE U SRBIJI JE NA POČETKU

— Iako su postojali pokušaji uvođenja metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća, praksa do sada nije zaživela. Iskustvo ukazuje na značaj postepenog razvoja i prilagođavanja inostrane dobre prakse na sektor socijalnih preduzeća u Srbiji.

PRVA FAZA RAZVOJA METODOLOGIJE

— Prva faza razvoja metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji obuhvatila je prilagođavanje inostrane dobre prakse stanju sektora u Srbiji i razvoj metodološkog okvira u saradnji sa četrnaest socijalnih preduzeća.

Zbog nepostojanja prilagođene metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji i pokušaja potpornih organizacija da dosledno primene postojeće modele evropske i svetske prakse koji nisu postigli kontinuiranu primenu, uočena je **potreba za razvojem metodološkog okvira za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća, na osnovu pune primene procesa testiranja, uz konsultacije sa socijalnim preduzećima i prilagođavanje svih elemenata metodologije uslovima i potrebama sektora socijalnih preduzeća u Srbiji.**

Postepeni razvoj i primenu metodologije za merenje

društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji, uzimajući u obzir postojeće stanje i potencijale, potrebno je realizovati u nekoliko faza tokom dugogodišnjeg kontinuiranog rada:

Prva faza:

1. Kreiranje metodološkog okvira za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća;
2. Kreiranje predvidivih i efikasnih smernica za realizaciju procesa merenja društvenog uticaja socijalnih preduzeća;
3. Prvo testiranje metodologije za merenje

društvenog uticaja sa socijalnim preduzećima (do petnaest socijalnih preduzeća).

Druga faza:

4. Istraživanje o rezultatima prvog testiranja metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća;
5. Unapređenje metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća;
6. Drugo testiranje metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća sa socijalnim preduzećima

(do trideset socijalnih preduzeća).

Treća faza:

7. Istraživanje o rezultatima drugog testiranja metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća;

8. Informisanje i zagovaranje primene metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća u sektoru socijalnih preduzeća;

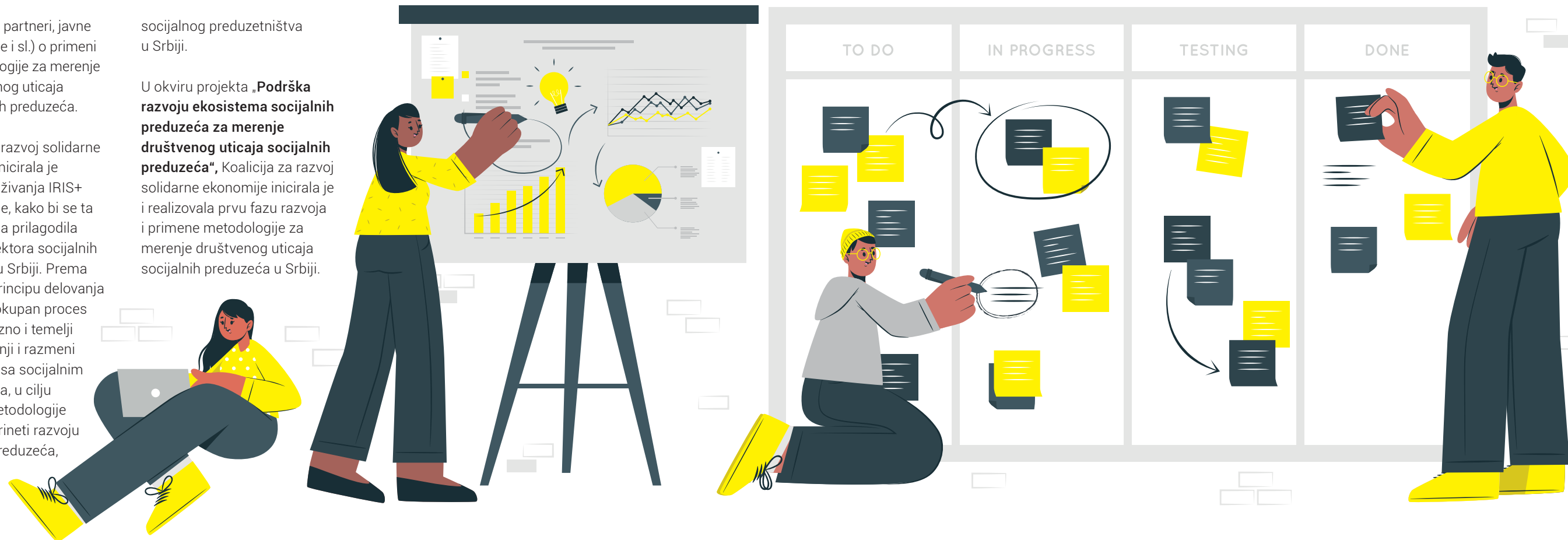
9. Informisanje drugih relevantnih zainteresovanih strana (potporne organizacije, investitori,

poslovni partneri, javne institucije i sl.) o primeni metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća.

Koalicija za razvoj solidarne ekonomije inicirala je proces istraživanja IRIS+ metodologije, kako bi se ta metodologija prilagodila uslovima sektora socijalnih preduzeća u Srbiji. Prema iskustvu i principu delovanja KoRSE, celokupan proces se odvija fazno i temelji se na saradnji i razmeni informacija sa socijalnim preduzećima, u cilju kreiranja metodologije koja će doprineti razvoju socijalnih preduzeća, ali i prakse

socijalnog preduzetništva u Srbiji.

U okviru projekta „**Podrška razvoju ekosistema socijalnih preduzeća za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća**“, Koalicija za razvoj solidarne ekonomije inicirala je i realizovala prvu fazu razvoja i primene metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji.

3. Razvoj metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji

DOBRA INOSTRANA PRAKSA

IRIS+ metodologija predstavlja razvijen sistem za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Evropi i svetu, koji je upotrebljen za stvaranje osnova za razvoj prakse u Srbiji.

OKVIR METODOLOGIJE

Okvir metodologije obuhvata tematsku kategorizaciju društvenog uticaja socijalnih preduzeća i definisanje korelacije društvenog uticaja sa ciljevima održivog razvoja Agende 2030.

Koalicija za razvoj solidarne ekonomije za metodološki okvir je odabrala IRIS+ metodologiju za postepeni razvoj i primenu metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji. Metodološki okvir obuhvata: tematsku kategorizaciju društvenog uticaja socijalnih preduzeća, okvir za procenu usklađenosti društvenog uticaja socijalnih preduzeća i ciljeva održivog razvoja, osnovni set alata za određenje društvenog uticaja (dimenzije društvenog uticaja, proces donošenja odluka u socijalnim preduzećima, uključivanje zainteresovanih strana u proces merenja društvenog uticaja) i set alata za merenje društvenog uticaja (indikatori

za svaku pojedinačnu kategoriju i temu društvenog uticaja, prema različitim modelima ostvarivanja društvenog uticaja).

U nastavku su predstavljeni sledeći elementi metodološkog okvira:

1. Tematska kategorizacija društvenog uticaja socijalnih preduzeća prikazom modela društvenog uticaja u svim kategorijama i temama delovanja socijalnih preduzeća;
2. Korelacija društvenog uticaja socijalnih preduzeća prema

modelima društvenog uticaja sa ciljevima održivog razvoja;

3. Smernice za određenje društvenog uticaja i uvođenje procesa merenja društvenog uticaja. Set alata za merenje društvenog uticaja (indikatori) nisu predstavljeni zbog visokog stepena zavisnosti indikatora i metrike za svako pojedinačno preduzeće. Generički obim alata za merenje društvenog uticaja podrazumeva preko 700 različitih pojedinačnih indikatora (IRIS+ metodologija).

3.1. Kategorizacija društvenog uticaja socijalnih preduzeća

ŠIROK SPEKTAR DRUŠTVENOG UTICAJA

Socijalna preduzeća deluju u različitim oblastima od društvenog značaja, što doprinosi sagledavanju razvojnog potencijala socijalnog preduzetništva za celokupan napredak društva.

KATEGORIZACIJA DRUŠTVENOG UTICAJA ZNAČAJNA ZA SOCIJALNA PREDUZEĆA I EKOSISTEM

Tematska kategorizacija društvenog uticaja doprinosi samoidentifikovanju i lakšem merenju društvenog uticaja socijalnih preduzeća, ali i analizi sektora socijalnog preduzetništva.

Društveni uticaj socijalnih preduzeća odnosi se na efekat koji društvene aktivnosti koje realizuju ima na rešavanje izazova u zajednici. Šire shvatanje socijalnog preduzetništva, u njegovom punom razvojnom kapacitetu u odnosu na društvo, ukazuje na pozitivan društveni uticaj koji se stvara u različitim oblastima od značaja za zajednicu: diverzitet i inkluzija, zaštita životne sredine, obrazovanje, zdravlje i blagostanje, zapošljavanje, održiva potrošnja i proizvodnja, i slično. Raznolikost delovanja socijalnih preduzeća ukazuje na potrebu za davanjem doprinosa za prevazilaženje većeg broja društvenih

izazova. Iako bi se, prema kriterijumu broja ljudi koji neki društveni izazov direktno pogađa i efikasnosti intervencije spram postojećih resursa, mogla odrediti prioriternost za rešavanjem, takav pristup odgovara javnim institucijama čija je obaveza briga o celokupnom razvoju zajednice. Sa druge strane, socijalna preduzeća dobrovoljno preduzimaju akcije ka rešavanju ili davanju doprinosa rešavanju društvenih problema. Socijalna preduzeća, imajući u vidu značajno ograničene kapacitete i resurse od javnih institucija, fokusiraju svoje društveno delovanje ka određenim društvenim izazovima.

Diverzitet društvenog delovanja u sektoru socijalnih preduzeća prirodna je i poželjna pojava, imajući u vidu princip da je društveni izazov istovremeno ugroženost ljudi ili planete, u kojoj god da je meri, te da se kroz diverzitet i promovišu vrednosti socijalnog preduzetništva oličenog u solidarnosti, participativnosti, jednakosti u pravima, i slično. Dakle, za socijalna preduzeća, prioritiziranje društvenog delovanja na nivou sektora socijalnih preduzeća i time dodeljivanje većeg ili manjeg značaja društvenog delovanja socijalnih preduzeća u odnosu na društvo, nije relevantan mehanizam

određenja društvenog uticaja. Polaznu osnovu za određenje konkretnog društvenog uticaja, a zatim njegovo merenje, predstavlja kategorizacija društvenog uticaja socijalnih preduzeća.

Značaj kategorizacije i tematskog određenja društvenog uticaja za socijalna preduzeća:

Socijalnim preduzećima je kategorizacija društvenog uticaja kroz određivanje kategorije, zatim teme društvenog uticaja, značajan korak u prikupljanju informacija, definisanju društvenog uticaja u zajednici, a potom i merenju uticaja u cilju postizanja

dalje efikasnosti i razvoja društvenog delovanja.

Na kraju, socijalnim preduzećima određenje društvenog uticaja prema kategoriji i temi olakšava komunikaciju društvenih ciljeva i aktivnosti prema različitim zainteresovanim stranama: kupcima, investitorima, potpornim organizacijama i donosiocima odluka.

Značaj ovakvog pristupa u analizi sektora i izradi metodologije za merenje društvenog uticaja ogleda se u efikasnijem razumevanju i komuniciranju, zatim jačanju društvenog uticaja socijalnih preduzeća u celini.

U opštem smislu, tematska kategorizacija pomaže u fokusiranju socijalnih preduzeća na postepeni rast i razvoj i efikasniju upotrebu resursa, te generisanje većeg društvenog uticaja u krajnjoj instanci.

Značaj kategorizacije i tematskog određenja društvenog uticaja za zajednicu:

Investitorima određenje konteksta delovanja socijalnih preduzeća kroz tematsku kategorizaciju pomaže u definisanju strateškog pristupa finansiranju socijalnih preduzeća i implementaciji metodologije za merenje društvenog uticaja,

tzv. prihoda od socijalnih investicija. Donosiocima odluka određenje konteksta posredstvom tematske kategorizacije pomaže da razumeju usmerenost socijalnih preduzeća na davanje doprinosa rešavanju društvenih izazova koji su prisutni u zajednici, a koji predstavljaju delovanje u skladu sa opštim javnim interesom. Donosioci odluka mogu efikasnije sagledati i kreirati podržavajući pristup razvoju sektora jasnijim pregledom uticaja socijalnih preduzeća na podsticanje (održivog) razvoja zajednice.

Potpornim organizacijama određenje konteksta delovanja socijalnih preduzeća kroz

tematsku kategorizaciju pomaže u razumevanju strukture i delovanja celokupnog sektora socijalnih preduzeća, te olakšava analizu potreba i izazova i proces kreiranja programa podrške.

U prvoj fazi razvoja i primene metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji, prvi korak predstavlja tematska kategorizacija društvenog uticaja socijalnih preduzeća. U primeni metodologije za merenje društvenog uticaja, korisnost tematske kategorizacije ogleda se u preciznijem definisanju društvenih ciljeva, odabiru indikatora za merenje, te praćenju ostvarivanja

društvenog uticaja i komunikaciji ka ključnim zainteresovanim stranama i široj zajednici.

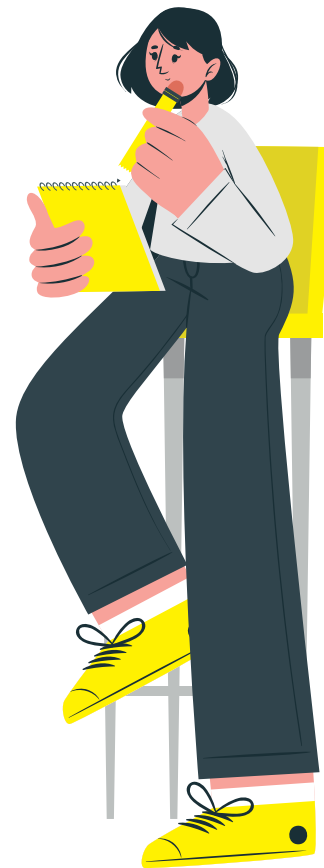
U nastavku se nalazi pregled kategorija, tema i modela društvenog uticaja kreiranog u procesu prilagođavanja IRIS+ metodologije stanju i uslovima sektora socijalnih preduzeća u Srbiji.

Socijalna preduzeća mogu proceniti na temelju izlistanih modela društvenog uticaja kojoj temi odgovara društveni uticaj koji stvaraju (tema od značaja za zajednicu), te kojoj kategoriji društvenog uticaja pripadaju (kategorizacija značajna za identifikaciju u sektoru).

Na primer, ukoliko socijalno preduzeće postiže svoje socijalni cilj, „udruživanjem i funkcionisanjem kroz zemljoradničku zadrugu“), društveni uticaj (rezultat) se odnosi na temu „mali poljoprivrednici“, u kategoriji „poljoprivreda“.

*Napomena:

Nijedan segment u kolonama *kategorija, tema i model društvenog uticaja*, ne sadrži apsolutne konačne odrednice. I u kategorije, teme i modele, na osnovu prakse delovanja i stanja sektora socijalnih preduzeća, poželjno je dodavati novine, u cilju unapređenja metodologije i njene primene.

KATEGORIJE DRUŠTVENOG UTICAJA	TEME DRUŠTVENOG UTICAJA	MODELI POSTIZANJA DRUŠTVENOG UTICAJA
1 POLJOPRIVREDA	MALI POLJOPRIVREDNICI	Fer dugoročni ugovori sa malim poljoprivrednicima.
		Udruživanje i zemljoradničke zadruge.
		Edukacija i podizanje kapaciteta malih poljoprivrednih gazdinstava.
		Inovacije i IKT tehnologije u poljoprivredi.
	ODRŽIVA POLJOPRIVREDA	Poboljšanje ravnopravnosti kroz poljoprivredu.*
		Održiva proizvodnja, distribucija i potrošnja hrane (maloprodaja, transport, skladištenje, obogaćivanje, solarno sušenje, sigurnost hrane).
		Regenerativna, organska i konzervatorska poljoprivreda.
		Mali i održivi sertifikati.
2 DIVERZITET I INKLUZIJA	RODNA RAVNOPRAVNOST	Preduzeća koja su osnovale žene i u vlasništvu su žena, kao i preduzeća koje vode žene sa jakom zastupljenošću žena u višem rukovodstvu (preko 50%).
		Preduzeća koja proizvode dobra i usluge koji posebno koriste ženama.
		Preduzeća koja pružaju socijalne usluge ženama.
		Preduzeća koje su osnovale organizacije usmerene na javne politike u ovoj temi.
	SOCIJALNA INKLUZIJA LICA KOJA SU SOCIJALNO ISKLJUČENA ILI SU U RIZIKU OD SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI	Preduzeća koja osnivaju socijalno isključena lica.
		Preduzeća koja vode ili većinski vode socijalno isključena lica.
		Preduzeća koja zapošljavaju veliki broj socijalno isključenih lica (preko 50%).
		Preduzeća koja pružaju usluge socijalno isključenim licima i preduzeća koja proizvode dobra posebno namenjena ovim licima.

KATEGORIJE DRUŠTVENOG UTICAJA	TEME DRUŠTVENOG UTICAJA	MODELI POSTIZANJA DRUŠTVENOG UTICAJA
3 OBRAZOVANJE	PRISTUP KVALITETNOM I DOSTUPNOM OBRAZVOVANJU	Razvoj u ranom detinjstvu (uključujući nastavne planove i programe, ustanove, prikupljanje i upravljanje podacima, obuku nastavnika, skrining, nastavni materijal i ciljanu podršku)
		Osnovne i srednje škole (uključujući obuku nastavnika, obezbeđivanje materijala, tehnologije, osnovnih usluge, objekata i podršku roditelja)
		Visoko obrazovanje ili univerzitet (uključujući podršku pri prelasku na radnu snagu)
		Postdiplomski, stručni i doktorski programi – sa vidljivim društvenim uticajem (inovacije i sl.)
		Tehničko i stručno obrazovanje i obuka (VET)
		Alternativne škole, alati, platforme i programi obuke (uključujući obuku i usluge o spremnosti za zapošljavanje)
		Obrazovni materijali, alati i platforme (uključujući ed-tech i tehnologije za samoučenje)
		Finansiranje obrazovanja i stipendije
Programi i alati za obuku za informacione i komunikacione tehnologije (IKT) (uključujući informacione sisteme za upravljanje obrazovanjem ili EMIS)		

KATEGORIJE DRUŠTVENOG UTICAJA	TEME DRUŠTVENOG UTICAJA	MODELI POSTIZANJA DRUŠTVENOG UTICAJA
4 ZAPOSŁJAVANJE	DOSTOJANSTVEN RAD I RADNA INKLUZIJA	Preduzeća koja radnicima pružaju dobre plate i dostojanstven rad.
		Poboljšanje radnih veština (usavršavanje, celoživotno učenje, tehnička i stručna obuka, obuka za zelene poslove)
		Poboljšanje stabilnosti posla (uključujući ulaganja u neformalno poboljšanje ili zapošljavanje, uslove i odredbe zapošljavanja i socijalnu sigurnost)
		Poboljšanje zdravlja i blagostanja radnika (uključujući bezbednost i zdravlje na radu, ravnotežu između poslovnog i privatnog života, ljudske resurse, blagostanje radnika, organizacionu kulturu)
		Preduzeće unapređuje uslove za uključivanje zaposlenih u procese odlučivanja.
5 ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE	MENTALNO ZDRAVLJE	Medicinske, psihološke i zdravstvene usluge.
	KVALITETNE I PRISTUPAČNE ZDRAVSTVENE USLUGE U ZAJEDNICI	Zdravstvene tehnologije (uključujući e-zdravstvo i m-zdravstvo)
	EDUKACIJA O ZDRAVLJU	Zdravstveno vaspitanje.
		Obuka zdravstvenih radnika.
		Higijenski proizvodi i usluge.
	ZDRAVA I KVALITETNA ISHRANA	Obrazovanje o ishrani.
		Kvalitetna i nutritivna hrana.

KATEGORIJE DRUŠTVENOG UTICAJA	TEME DRUŠTVENOG UTICAJA	MODELI POSTIZANJA DRUŠTVENOG UTICAJA
6 SOCIJALNO STANOVANJE	PRISTUPAČNO I KVALITETNO STANOVANJE	Kupovina, adaptacija i upravljanje nekretninama za samostalno stanovanje (i iznajmljivanje i vlasništvo, uključujući i hipoteke).
		Usluge stanovanja uz podršku (uključujući zapošljavanje, usluge fizičkog i mentalnog zdravlja, sigurne kuće, privatne centre, subvencije za iznajmljivanje, veze do javnog prevoza)
		Održivi urbani dizajn (nove i naknadno opremljene zelene i/ili energetske efikasne zgrade).
7 ODRŽIVA POTROŠNJA I PROIZVODNJA	UPRAVLJANJE OTPADOM	Upravljanje otpadom nastalog u proizvodnji, preradi i pružanju usluga, uključujući i poljoprivredni otpad.
		Upravljanje viškovima hrane.
	ODRŽIVO UPRAVLJANJE VODOM	Očuvanje vode (uključujući upravljanje, prečišćavanje, sakupljanje, itd.)
		Poboljšanje upravljanja vodom u poljoprivredi i stočarstvu (uključujući poboljšane sisteme i metode navodnjavanja, pokrivanje useva, konzervativnu obradu tla i preciznu primenu đubriva).
	SPREČAVANJE ZAGAĐENJA	Dizajn, redizajn, preformulisavanje ili modifikacija proizvoda, sistema ili procesa.
		Održivi transport i mobilnost.

KATEGORIJE DRUŠTVENOG UTICAJA	TEME DRUŠTVENOG UTICAJA	MODELI POSTIZANJA DRUŠTVENOG UTICAJA
8 ŽIVOTNA SREDINA	DOSTOJANSTVEN RAD I RADNA INKLUZIJA	Organizacije koje razvijaju inovativna rešenja za održiv prevoz, zagovaraju ili edukuju o održivom prevozu.
	CIRKULARNA EKONOMIJA	Razvoj inovativnih ekoloških proizvoda i usluga.
	ODRŽIVI IZVORI ENERGIJE	Organizacije koje proizvode i/ili zagovaraju upotrebu obnovljivih izvora energije.
	EDUKACIJA O ŽIVOTNOJ SREDINI	Organizacije koje pružaju besplatnu i pristupačnu edukaciju i aktivnosti podizanja svesti o životnoj sredini.
	JAVNE POLITIKE	Organizacije koje se bave zagovaračkim aktivnostima.
	DOBROBIT ŽIVOTINJA	Organizacije koje se bave dobrobiti životinja i očuvanjem biodiverziteta u zaštićenim područjima.
9 UMETNOST I KULTURA	DOSTUPNOST I DIVERZITET KULTURNIH SADRŽAJA I KULTURNA RAZNOLIKOST	Razvoj i dostupnost kulturnih sadržaja.
		Razvoj i dostupnost kulturnih sadržaja za specifične osetljive grupe.
		Razvoj i dostupnost alternativnih kulturnih sadržaja.
	EDUKACIJA O ULOZI KULTURE I UMETNOSTI U RAZVOJU ZAJEDNICA	Razvoj i implementacija kampanja podizanja svesti.
Razvoj i implementacija edukativnih programa.		

KATEGORIJE DRUŠTVENOG UTICAJA	TEME DRUŠTVENOG UTICAJA	MODELI POSTIZANJA DRUŠTVENOG UTICAJA
10 RAZVOJ I MOBILIZACIJA ZAJEDNICE	*RAZVIJAĆE SE U NAREDNOJ FAZI.	*Razvijaće se u narednoj fazi.
11 MIR, PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE – JAVNE POLITIKE I UPRAVLJANJE, MEDIJI, DRUŠTVENA PRAVDA I REŠAVANJE KONFLIKATA	*RAZVIJAĆE SE U NAREDNOJ FAZI.	*Razvijaće se u narednoj fazi.

3.2. Korelacija društvenog uticaja socijalnih preduzeća i ciljeva održivog razvoja UN Agende 2030

DRUŠTVENI UTICAJ I ODRŽIVI RAZVOJ

— Društveni uticaj socijalnih preduzeća i održivi razvoj u direktnoj su konceptualnoj korelaciji, imajući u vidu rezultate delovanja socijalnih preduzeća koji se odnose na doprinos društvenom progresu i zaštiti životne sredine.

SOCIJALNA PREDUZEĆA I CILJEVI AGENDE 2030

— Društveni uticaj socijalnih preduzeća može se izražavati i kroz korelaciju sa ciljevima održivog razvoja Agende 2030.

Ciljevi održivog razvoja definisani UN Agendom 2030 predstavljaju orijentire za ulaganje napora za postizanje održivog razvoja zajednica na održive ekonomije i brige o ljudima i planeti.

Povezivanje socijalnog preduzetništva, kao uglavnom razvojne i raznolike prakse, i Agende 2030, kao globalno prihvaćene i institucionalizovane matrice za ulaganje resursa i kapaciteta različitih aktera, za ostvarivanje ciljeva koji doprinose postizanju razvoja na temelju brige o ljudima i planeti, višestruko je korisno. Imajući u vidu prepoznatost Agende 2030 i popularnost ciljeva održivog razvoja sa aspekta upotrebe

u komunikaciji društvenog uticaja različitih aktera, socijalna preduzeća mogu lakše predstavljati široj javnosti, a zatim i ključnim zainteresovanim stranama, svoju društvenu misiju i društveni uticaj.

Pored toga, mnoge institucionalizovane zainteresovane strane: investitori (donatori), potporne organizacije i javne institucije koriste ciljeve održivog razvoja za orijentir pri svom delovanju ili delovanju aktera sa kojima sarađuju, što upućuje na postojanje zahteva u praksi da se društveni uticaj izražava kroz doprinos postizanju nekog od ciljeva održivog razvoja.

Pored socijalnih preduzeća, povezivanje društvenog uticaja socijalnih preduzeća i ciljeva održivog razvoja korisno je i za ključne zainteresovane strane. Potpornim organizacijama pomaže da javnim zagovaranjem podrške socijalnim preduzećima utiču na javne institucije da razviju program podrške za socijalna preduzeća i integrišu njihovu praksu u globalni sistem socijalnog preduzetništva. Investitorima razumevanje delovanja socijalnih preduzeća kroz povezanost sa ciljevima održivog razvoja pomaže u određivanju strateškog pristupa finansiranju socijalnih preduzeća i implementaciji

metodologije za merenje društvenog uticaja, tzv. prihoda od socijalnih investicija. To se naročito odnosi na investitore koji predstavljaju globalne programe, fondove, međunarodne nevladine organizacije, i sl., povezane sa Agendom 2030.

Javnim institucijama razumevanje konteksta kroz povezanost delovanja socijalnih preduzeća sa ispunjenjem ciljeva održivog razvoja pomaže da razumeju usmerenost socijalnih preduzeća na davanje doprinosa postizanju prilagođene Agende održivog razvoja na nacionalnom i lokalnom nivou.

Javne institucije mogu efikasnije sagledati i kreirati podržavajući pristup razvoju sektora kroz jasniji pregled uticaja socijalnih preduzeća na podsticanje ostvarivanja ciljeva održivog razvoja.

U prvoj fazi razvoja i primene metodologije za merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća u Srbiji, utvrđivanje korelacije delovanja socijalnih preduzeća i napora pri postizanju ciljeva održivog razvoja, predstavlja dodatni korak u definisanju i predstavljanju društvenog uticaja socijalnih preduzeća.

U nastavku se nalazi pregled ciljeva održivog razvoja, modela direktnog uočavanja

povezanosti društvenog delovanja socijalnih preduzeća i doprinosa ciljevima održivog razvoja. U odnosu na to šta su društveni ciljevi socijalnih preduzeća na strateškom i operativnom nivou društvenog delovanja, može se uočiti korelacija.

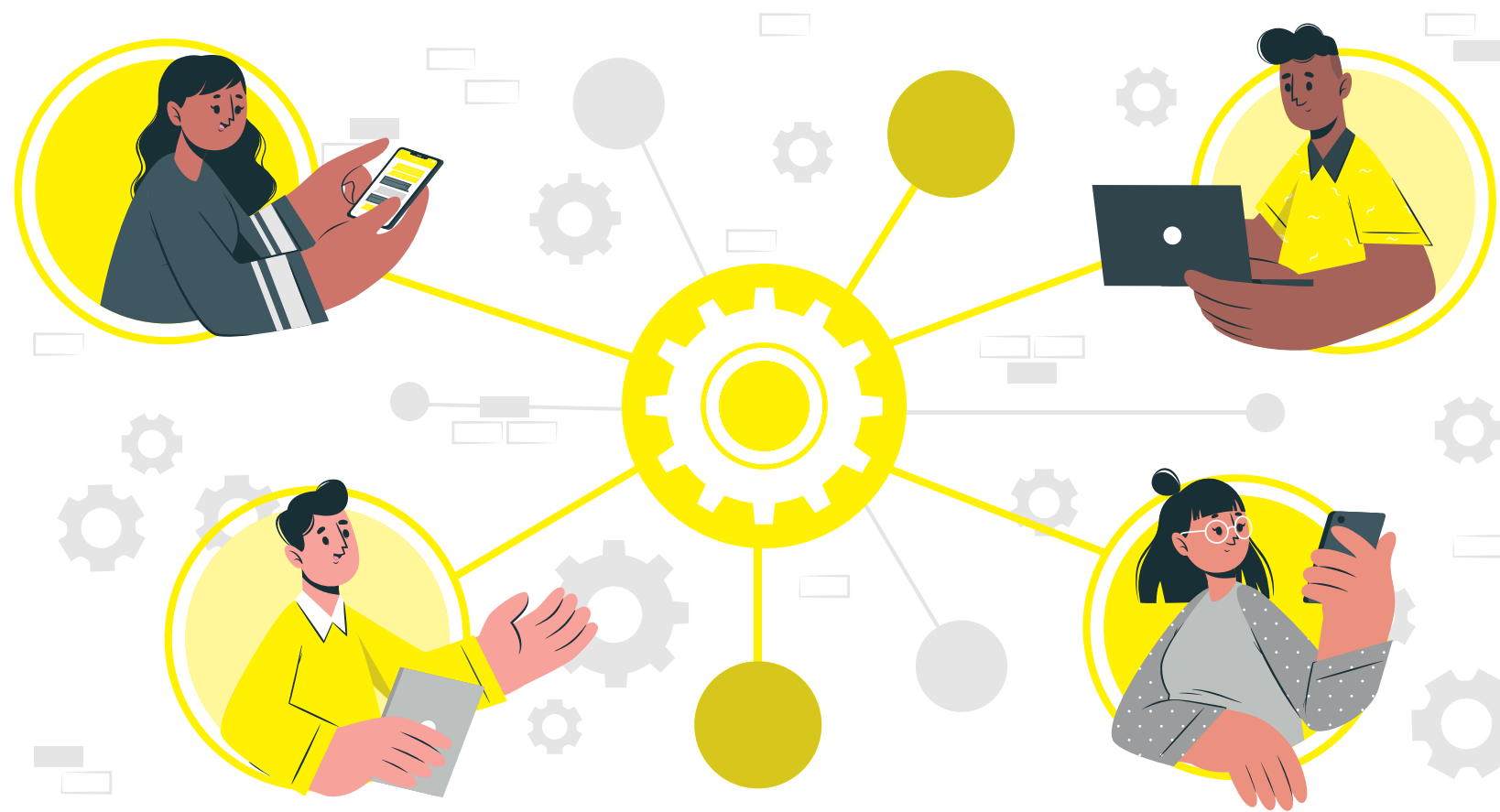
Prikaz sadrži tri glavna elementa: 1. Cilj održivog razvoja; 2. Direktna povezanost (cilj/ciljevi socijalnog preduzeća); 3. Indirektna povezanost (cilj/ciljevi socijalnih preduzeća). Set alata za merenje stepena doprinosa društvenog delovanja socijalnih preduzeća postizanju ciljeva održivog razvoja nije predstavljen zbog visokog stepena zavisnosti

indikatora i metrike za svako pojedinačno preduzeće.

Generički obim alata za merenje društvenog uticaja podrazumeva preko 700 različitih pojedinačnih indikatora (IRIS+ metodologija).

***Napomena:**

Nijedan segment u kolonama direktne i indirektna povezanosti ciljeva socijalnih preduzeća sa ciljevima održivog razvoja ne sadrži apsolutne konačne odrednice. Na temelju prakse u razvoju i primeni metodologiji za merenje društvenog uticaja, biće prepoznati novi modeli povezanosti.

CILJ ODRŽIVOG RAZVOJA	DIREKTNA POVEZANOST	TAKOĐE POVEZANO SA
1 SVET BEZ SIROMAŠTVA	<ul style="list-style-type: none"> • Pобољшanje pristupa poljoprivrednom osposobljavanju i informacijama; • Pобољшanje pristupa i upotrebe kvalitetnih poljoprivrednih inputa; • Pобољшanje finansijskog zdravlja farmera; • Povećanje profitabilnosti farmi; • Pобољшanje ruralnih ekonomija kroz finansijsku inkluziju; • Unapređenje pristupa boljim, stabilnijim cenama poljoprivrednih proizvoda; • Pобољшanje pristupa i upotrebe odgovornih finansijskih usluga za starosno osetljive grupe (mladi, stariji od pedeset pet godina, i sl.); • Pобољшanje finansijskog zdravlja; • Smanjenje finansijskih prepreka zdravstvenim uslugama; • Povećanje održivosti lokalnih ekonomija i zajednica kroz šumarstvo i korišćenje zemljišta; 	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje bezbednosti hrane posredstvom poljoprivrednih gazdinstava; • Povećanje održivosti nedravnih šumskih proizvoda; • Veći stepen ostvarnje rodne ravnopravnosti kroz finansijsku inkluziju; • Smanjivanje rodne nejednakosti u uslovima na radnom mestu; • Smanjivanje rodne nejednakosti u plati; • Pобољшanje jednakog pristupa obrazovanju i učenju za sve; • Pобољшanje nege i obrazovanja u ranom detinjstvu; • Pобољшanje kvaliteta nastave i okruženja za učenje; • Pобољшanje pristupa platformama za energetsko povezivanje; • Pобољшanje energetskih alternativa za zdravstvenu zaštitu; • Pобољшanje osvetljenja domova; • Smanjenje štetnih emisija iz malih izvora energije; • Podrška dostojnim poslovima i podsticanje ekonomskog razvoja; • Povećanje pristupa medicinskoj dijagnostici; • Pобољшanje pristupa osnovnim lekovima, medicinskim sredstvima i uređajima; • Unapređenje kvaliteta podataka za politiku zdravstvenog sistema i donošenje odluka; • Povećanje dosledne ponude osnovnih usluga i proizvoda; • Smanjenje emisija ugljenika iz šumarstva i korišćenja zemljišta; • Povećanje održivosti drveta i proizvoda na bazi drveta; • Pобољшanje kvaliteta stanovanja; • Povećavanje stabilnosti stanovanja; • Povećanje pristupa uslugama podrške putem stanovanja; • Povećanje pristupačnosti stanovanja; • Povećanje sigurnosti i stabilnosti posla za radnike sa nesigurnim zaposlenjem; • Pобољшanje zdravlja i blagostanja posredstvom radne snage; • Pобољшanje veština zapošljavanja za budućnost; • Pобољшanje zarade i bogatstva zapošljavanjem i preduzetništvom (posebno za ugrožene i isključene grupe); • Pобољшanje prava, poštovanja i saradnje na radnom mestu.

CILJ ODRŽIVOG RAZVOJA	DIREKTNA POVEZANOST	TAKOĐE POVEZANO SA
2 SVET BEZ GLADI	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje sigurnosti proizvodnje hrane kroz male farme; • Pобољшanje ruralnih ekonomija posredstvom finansijske inkluzije; • Pобољшanje prakse korišćenja poljoprivredne vode; • Povećanje održivosti nedravnih šumskih proizvoda. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pобољшanje pristupa poljoprivrednom osposobljavanju i informacijama; • Pобољшanje pristupa i upotrebe kvalitetnih poljoprivrednih inputa; • Pобољшanje finansijskog zdravlja farmera; • Pобољшanje profitabilnosti farmi; • Unapređenje pristupa boljim, stabilnijim cenama poljoprivrednih proizvoda; • Bolji pristup i upotreba proizvoda i usluga za ublažavanje poljoprivrednog rizika; • Pобољшanje rodne ravnopravnosti posredstvom finansijske inkluzije; • Pобољшanje pristupa i upotrebe odgovornih finansijskih usluga za osetljive grupe (mladi, stariji od pedeset pet godina, i sl.) • Pобољшanje finansijskog zdravlja; • Podrška pristojnim poslovima i podsticanje ekonomskog razvoja; • Ublažavanje emisija karbona iz šumarstva i korišćenja zemljišta; • Povećavanje sigurnosti i stabilnosti posla za radnike sa nesigurnim zaposlenjem; • Pобољшanje zarade i bogatstva kroz zapošljavanje i preduzetništvo (posebno za ugrožene i isključene grupe); • Pобољшanje prava, poštovanja i saradnje na radnom mestu.
3 DOBRO ZDRAVLJE	<ul style="list-style-type: none"> • Pобољшanje energetskih alternativa za zdravstvenu zaštitu; • Pобољшanje pristupa medicinskoj dijagnostici; • Pобољшanje pristupa osnovnim lekovima, medicinskim sredstvima i uređajima; • Smanjenje finansijskih prepreka zdravstvenim uslugama; 	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje pristupa poljoprivrednoj obuci i informacijama; • Povećanje pristupa poljoprivrednim inputima i njihove upotrebe; • Povećanje sigurnosti proizvodnje hrane posredstvom malih poljoprivrednih gazdinstava; • Pобољшanje ruralnih ekonomija kroz finansijsku inkluziju; • Povećan pristup i upotreba proizvoda i usluga za ublažavanje poljoprivrednog rizika; • Bolja rodna ravnopravnost kroz finansijsku inkluziju; • Smanjivanje rodne nejednakosti u uslovima na radnom mestu; • Smanjenje neravnopravnosti polova kroz prilagođene proizvode i usluge; • Pобољшanje jednakog pristupa obrazovanju i učenju za sve; • Pобољшanje pristupa obrazovanju za decu u kriznim i konfliktnim okruženjima; • Pобољшanje nege i obrazovanja u ranom detinjstvu; • Pобољшanje osvetljenja za preduzeća; • Pобољшanje pristupa platformama za energetsko povezivanje; • Pобољшanje energetskih alternativa za kuvanje;

CILJ ODRŽIVOG RAZVOJA	DIREKTNÁ POVEZANOST	TAKOĐE POVEZANO SA
3 DOBRO ZDRAVLJE	<ul style="list-style-type: none"> • Unapređenje kvaliteta podataka za politiku zdravstvenog sistema i donošenje odluka; • Povećanje dosledne ponude osnovnih usluga i proizvoda; • Poboljšanje održivosti industrijskih i opštinskih praksi upotrebe vode. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje osvetljenja domova; • Smanjenje štetnih emisija iz malih izvora energije; • Poboljšanje pristupa i korišćenja odgovornih finansijskih usluga za starosno osetljive grupe; • Poboljšanje finansijskog zdravlja; • Podrška dostojnim poslovima i podsticanje ekonomskog razvoja; • Poboljšanje kvaliteta stanovanja; • Poboljšanje stabilnosti stanovanja; • Poboljšanje pristupa uslugama podrške posredstvom stanovanja; • Poboljšanje pristupačnosti stanovanja; • Poboljšanje zdravlja i blagostanja kroz radnu snagu; • Ublažavanje klimatskih promena kroz čistu proizvodnju električne energije i toplote; • Ublažavanje klimatskih promena kroz održivu poljoprivredu; • Ublažavanje klimatskih promena putem čiste mobilnosti.
4 KVALITETNO OBRAZOVANJE	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje jednakog pristupa obrazovanju i učenju za sve; • Poboljšanje pristupa obrazovanju za decu u kriznim oblastima i okruženjima pogođenim sukobima; • Poboljšanje nege i obrazovanja u ranom detinjstvu; • Poboljšanje transparentnosti i odgovornosti sistema upravljanja obrazovanjem; • Poboljšanje kvaliteta nastave i okruženja za učenje; • Poboljšanje održivosti industrijskih i opštinskih praksi upotrebe vode; 	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje ruralnih ekonomija kroz finansijsku inkluziju; • Bolja rodna ravnopravnost kroz finansijsku inkluziju; • Poboljšanje pristupa platformama za energetska povezivanje; • Poboljšanje osvetljenja za domove; • Poboljšanje pristupa i upotrebe odgovornih finansijskih usluga za starosno osetljive grupe; • Poboljšanje finansijskog zdravlja; • Poboljšanje radnih veština za budućnost;

CILJ ODRŽIVOG RAZVOJA	DIREKTNÁ POVEZANOST	TAKOĐE POVEZANO SA
5 RODNA RAVNOPRAVNOST	<ul style="list-style-type: none"> • Bolja rodna ravnopravnost kroz finansijsku inkluziju; • Smanjivanje rodne nejednakosti u uslovima na radnom mestu; • Smanjivanje rodne nejednakosti u plati; • Smanjenje neravnopravnosti polova u upravljanju, liderstvu i vlasništvu; • Smanjivanje rodne nejednakosti prilagođavanjem proizvoda i usluga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje ruralnih ekonomija kroz finansijsku inkluziju; • Poboljšanje jednakog pristupa obrazovanju i učenju za sve; • Poboljšanje pristupa obrazovanju za decu u kriznim i konfliktim okruženjima; • Poboljšanje nege i obrazovanja u ranom detinjstvu; • Poboljšanje kvaliteta nastave i okruženja za učenje; • Poboljšanje energetske alternativne za kuvanje; • Poboljšanje pristupa i korišćenja odgovornih finansijskih usluga za istorijski nedovoljno populaciono stanovništvo; • Poboljšanje finansijskog zdravlja; • Podrška dostojnim poslovima i podsticanje ekonomskog razvoja; • Poboljšanje sigurnosti i stabilnosti posla za radnike sa nesigurnim zaposlenjem; • Poboljšanje zdravlja i blagostanja kroz radnu snagu; • Poboljšanje veština zapošljavanja za budućnost; • Poboljšanje zarade i standarda zapošljavanjem i preduzetništvom (posebno za ugrožene i isključene grupe) • Poboljšanje prava, poštovanja i saradnje na radnom mestu.
6 ČISTA VODA I SANITARNI USLOVI	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje prakse korišćenja poljoprivredne vode; • Poboljšanje održivosti industrijskih i opštinskih praksi upotrebe vode; • Smanjenje rizika od poplave i uticaja oborinskih voda kroz zelenu infrastrukturu; • Očuvanje rečnih tokova za prirodu i ljude; • Poboljšanje kvaliteta vode zaštitom izvornih voda; • Poboljšanje pristupa kanalizacionim uslugama; 	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje emisija ugljenika u oblasti šumarstva i korišćenja zemljišta; • Poboljšanje zdravlja i blagostanja kroz radnu snagu.

CILJ ODRŽIVOG RAZVOJA	DIREKTNÁ POVEZANOST	TAKOĐE POVEZANO SA
7 DOSTUPNA I OBNOVLJIVA ENERGIJA	<ul style="list-style-type: none"> • Pобољшanje osvetljenja za posao; • Pобољшanje energetskih alternativa za kuvanje; • Pобољшanje energetskih alternativa za zdravstvenu zaštitu; • Pобољшanje osvetljenja za domove; • Smanjenje štetnih emisija iz malih izvora energije; • Ublažavanje klimatskih promena kroz čistu proizvodnju električne i toplotne energije. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pобољшanje pristupa platformama za energetska povezivanje.
8 DOSTOJAN-STVEN RAD I EKONOMSKI RAST	<ul style="list-style-type: none"> • Pобољшanje ruralnih ekonomija kroz finansijsku inkluziju; • Bolja održivost nedravnih šumskih proizvoda; • Pобољшanje rodne ravnopravnosti kroz finansijsku inkluziju; • Smanjivanje rodne nejednakosti u uslovima na radnom mestu; • Smanjivanje rodne nejednakosti u plati; 	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje održivosti šumarskih proizvoda koji nisu od drveta; • Smanjenje neravnopravnosti polova u upravljanju, liderstvu i vlasništvu; • Smanjenje finansijskih prepreka zdravstvenim uslugama; • Veći broj podataka za ostvarenje politike zdravstvenog sistema i donošenje odluka; • Pобољшanje pristupa kanalizacionim uslugama; • Ublažavanje klimatskih promena posredstvom održive poljoprivrede.

CILJ ODRŽIVOG RAZVOJA	DIREKTNÁ POVEZANOST	TAKOĐE POVEZANO SA
8 DOSTOJAN-STVEN RAD I EKONOMSKI RAST	<ul style="list-style-type: none"> • Pобољшanje uspešnog prelaska mladih na tržište rada; • Pобољшanje pristupa i korišćenja odgovornih finansijskih usluga za finansijski ugroženo stanovništvo; • Pобољшanje finansijskog zdravlja; • Podrška dostojnim poslovima i podsticanje ekonomskog razvoja; • Povećanje održivosti drveta i proizvoda na bazi drveta; • Bolja održivost lokalnih ekonomija i zajednica kroz šumarstvo i korišćenje zemljišta; • Pобољшanje sigurnosti i stabilnosti posla za radnike sa nesigurnim zaposlenjem; • Pобољшanje zdravlja i blagostanja kroz radnu snagu; • Pобољшanje veština zapošljavanja za budućnost; • Pобољшanje zarade i standarda kroz zapošljavanje i preduzetništvo (posebno za ugrožene i isključene grupe); • Pобољшanje prava, poštovanja i saradnje na radnom mestu. 	

CILJ ODRŽIVOG RAZVOJA	DIREKTNA POVEZANOST	TAKOĐE POVEZANO SA
9 INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje pristupa platformama za energetska povezivanja; • Ublažavanje klimatskih promena posredstvom održive poljoprivrede. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje pristupa i upotrebe odgovornih finansijskih usluga za starosno osetljive grupe; • Podrška pristojnim poslovima i podsticanje ekonomskog razvoja; • Poboljšanje pristupa medicinskoj dijagnostici; • Poboljšanje pristupa osnovnim lekovima, medicinskim sredstvima i uređajima; • Smanjenje finansijskih prepreka zdravstvenim uslugama; • Unapređenje kvaliteta podataka za politiku zdravstvenog sistema i donošenje odluka; • Povećanje dosledne ponude osnovnih usluga i proizvoda; • Poboljšanje održivosti industrijskih i opštinskih praksi upotrebe vode; • Smanjenje rizika od poplave i uticaja oborinskih voda kroz zelenu infrastrukturu.
10 SMANJENJE NEJEDNAKOSTI	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje finansijskog zdravlja farmera; • Poboljšanje ruralnih ekonomija kroz finansijsku inkluziju; • Unapređenje pristupa boljim, stabilnijim cenama poljoprivrednih proizvoda; • Poboljšanje pristupa i upotreba proizvoda i usluga za ublažavanje poljoprivrednog rizika; • Bolja rodna ravnopravnost kroz finansijsku inkluziju; • Smanjivanje rodne nejednakosti kroz prilagođene proizvode i usluge; 	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje pristupa poljoprivrednoj obuci i informacijama; • Povećanje pristupa i upotrebe kvalitetnih poljoprivrednih inputa; • Povećanje sigurnosti hrane posredstvom malih poljoprivrednih gazdinstava; • Povećanje profitabilnosti farmi; • Povećanje održivosti nehrvinskih šumskih proizvoda; • Smanjenje neravnopravnosti polova u upravljanju, liderstvu i vlasništvu; • Poboljšanje jednakog pristupa obrazovanju i učenju za sve; • Poboljšanje pristupa obrazovanju za decu u kriznim i konfliktnim okruženjima; • Poboljšanje nege i obrazovanja u ranom detinjstvu; • Poboljšanje uspešnog prelaska mladih u radnu snagu i društvo; • Poboljšanje transparentnosti i odgovornosti sistema upravljanja obrazovanjem; • Poboljšanje kvaliteta nastave i okruženja za učenje; • Poboljšanje osvetljenja za preduzeća; • Poboljšanje energetskih alternativa za zdravstvenu zaštitu; • Poboljšanje osvetljenja domova; • Smanjenje štetnih emisija iz malih izvora energije; • Povećanje pristupa medicinskoj dijagnostici;

CILJ ODRŽIVOG RAZVOJA	DIREKTNA POVEZANOST	TAKOĐE POVEZANO SA
10 SMANJENJE NEJEDNAKOSTI	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje pristupa i upotrebe odgovornih finansijskih usluga za starosno osetljive grupe; • Povećanje finansijskog zdravlja; • Podrška pristojnim poslovima i podsticanje ekonomskog razvoja; • Smanjenje finansijskih prepreka zdravstvenim uslugama; • Unapređenje kvaliteta podataka za politiku zdravstvenog sistema i donošenje odluka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje pristupa osnovnim lekovima, medicinskim sredstvima i uređajima; • Smanjenje emisija ugljenika iz šumarstva i korišćenja zemljišta. • Povećanje održivosti drveta i proizvoda na bazi drveta; • Povećanje održivosti lokalnih ekonomija i zajednica kroz šumarstvo i korišćenje zemljišta; • Ublažavanje klimatskih promena kroz čistu proizvodnju električne energije i toplote; • Poboljšanje zarade i bogatstva zapošljavanjem i preduzetništvom (posebno za ugrožene i isključene grupe); • Poboljšanje zdravlja i blagostanja kroz upošljavanje radne snage; • Poboljšanje veština zapošljavanja za budućnost; • Poboljšanje prava, poštovanja i saradnje na radnom mestu; • Povećavanje sigurnosti i stabilnosti posla za radnike sa nesigurnim zaposlenjem.

CILJ ODRŽIVOG RAZVOJA	DIREKTNÁ POVEZANOST	TAKOĐE POVEZANO SA
11 ODRŽIVI GRADOVI I ZAJEDNICE	<ul style="list-style-type: none"> • Pобољшanje kvaliteta stanovanja; • Pобољшanje stambene stabilnosti; • Pобољшanje pristupa uslugama podrške putem stanovanja; • Povećavanje pristupačnosti stanova; • Ublažavanje klimatskih promena putem čiste mobilnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjivanje rodne nejednakosti u uslovima na radnom mestu; • Smanjivanje rodne nejednakosti u plati; • Pобољшanje osvetljenja za posao; • Pобољшanje pristupa platformama za energetska povezivanje; • Pобољшanje energetskih alternativa za kuvanje; • Pобољшanje osvetljenja domova; • Smanjenje štetnih emisija iz malih izvora energije; • Pобољшanje održivosti industrijskih i opštinskih praksi upotrebe vode; • Smanjenje rizika od poplave i uticaja oborinskih voda kroz zelenu infrastrukturu; • Očuvanje rečnih tokova za prirodu i ljude; • Pобољшanje kvaliteta vode kroz zaštitu izvornih voda; • Ublažavanje klimatskih promena kroz hvatanje i sekvencijaciju ugljenika. • Povećanje pristupa kanalizacionim uslugama. • Pобољшanje prakse korišćenja poljoprivredne vode; • Povećanje održivosti nedravnih šumskih proizvoda; • Smanjivanje rodne nejednakosti kroz prilagođene proizvode i usluge; • Pобољшanje osvetljenja za posao; • Pобољšan pristup medicinskoj dijagnostici; • Pобољшanje pristupa osnovnim lekovima, medicinskim sredstvima i uređajima; • Smanjenje finansijskih prepreka zdravstvenim uslugama; • Pобољшanje datuma za politike zdravstvenog sistema i donošenje odluka; • Povećanje dosledne ponude osnovnih usluga i proizvoda; • Povećanje održivosti lokalnih ekonomija i zajednica kroz šumarstvo i korišćenje zemljišta; • Pобољшanje održivosti industrijskih i opštinskih praksi upotrebe vode; • Smanjenje rizika od poplava i uticaja oborinskih voda putem zelene infrastrukture; • Očuvanje rečnih tokova za prirodu i ljude; • Pобољшanje kvaliteta vode kroz zaštitu izvornih voda; • Povećanje pristupa kanalizacionim uslugama.

CILJ ODRŽIVOG RAZVOJA	DIREKTNÁ POVEZANOST	TAKOĐE POVEZANO SA
12 ODGOVORNA POTROŠNJA I PROIZVODNJA	<ul style="list-style-type: none"> • Pобољшanje pristupa i upotrebe odgovornih finansijskih usluga za starosno osetljive grupe; • Povećanje finansijskog zdravlja; • Podrška pristojnim poslovima i podsticanje ekonomskog razvoja; • Smanjenje finansijskih prepreka zdravstvenim uslugama; • Unapređenje kvaliteta podataka za politiku zdravstvenog sistema i donošenje odluka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pобољшanje prakse korišćenja poljoprivredne vode; • Povećanje održivosti nedravnih šumskih proizvoda; • Smanjivanje rodne nejednakosti kroz prilagođene proizvode i usluge; • Pобољшanje osvetljenja za posao; • Pобољšan pristup medicinskoj dijagnostici; • Pобољшanje pristupa osnovnim lekovima, medicinskim sredstvima i uređajima; • Smanjenje finansijskih prepreka zdravstvenim uslugama; • Pобољшanje datuma za politike zdravstvenog sistema i donošenje odluka; • Povećanje dosledne ponude osnovnih usluga i proizvoda; • Povećanje održivosti lokalnih ekonomija i zajednica kroz šumarstvo i korišćenje zemljišta; • Pобољшanje održivosti industrijskih i opštinskih praksi upotrebe vode; • Smanjenje rizika od poplava i uticaja oborinskih voda putem zelene infrastrukture; • Očuvanje rečnih tokova za prirodu i ljude; • Pобољшanje kvaliteta vode kroz zaštitu izvornih voda; • Povećanje pristupa kanalizacionim uslugama.

CILJ ODRŽIVOG RAZVOJA	DIREKTNA POVEZANOST	TAKOĐE POVEZANO SA
13 AKCIJA ZA KLIMU	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje emisija ugljenika iz šumarstva i korišćenja zemljišta; • Povećanje održivosti drveta i proizvoda na bazi drveta; • Ublažavanje klimatskih promena kroz hvatanje i sekvencijalnu uklanjanje ugljenika. • Ublažavanje klimatskih promena kroz čistu proizvodnju električne i toplotne energije; • Ublažavanje klimatskih promena putem čiste mobilnosti; • Ublažavanje klimatskih promena putem održive poljoprivrede; • Ublažavanje klimatskih promena putem održive proizvodnje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pобољшanje prakse korišćenja poljoprivredne vode; • Povećanje održivosti nedravnih šumskih proizvoda; • Poboљшanje energetskih alternativa za kuvanje; • Poboљшanje osvetljenja za domove; • Smanjenje štetnih emisija iz malih izvora energije; • Povećanje održivosti lokalnih ekonomija i zajednica kroz šumarstvo i korišćenje zemljišta; • Očuvanje rečnih tokova za prirodu i ljude; • Poboљшanje kvaliteta vode posredstvom zaštite izvornih voda; • Poboљшanje radnih veština za budućnost; • Bolji pristup sanitarnim uslugama u nekanalizovanim oblastima; • Poboљшanje sistema WASH kroz vodnu infrastrukturu i upravljanje.
14 ŽIVOT POD VODOM		<ul style="list-style-type: none"> • Poboљшanje kvaliteta vode posredstvom zaštite izvornih voda.

CILJ ODRŽIVOG RAZVOJA	DIREKTNA POVEZANOST	TAKOĐE POVEZANO SA
15 ŽIVOT NA ZEMLJI	<ul style="list-style-type: none"> • Poboљшanje prakse korišćenja poljoprivredne vode; • Povećanje održivosti nedravnih šumskih proizvoda; • Smanjenje emisija ugljenika iz šumarstva i korišćenja zemljišta; • Povećanje održivosti drveta i proizvoda na bazi drveta; • Poboљшanje održivosti industrijskih i opštinskih praksi upotrebe vode; • Smanjenje rizika od poplave i uticaja oborinskih voda kroz zelenu infrastrukturu; • Očuvanje rečnih tokova za prirodu i ljude; • Poboљшanje kvaliteta vode kroz zaštitu izvornih voda. 	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje održivosti lokalnih ekonomija i zajednica kroz šumarstvo i korišćenje zemljišta.
16 MIR, PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE		<ul style="list-style-type: none"> • Poboљшanje pristupa obrazovanju za decu u kriznim oblastima i okruženjima pogođenim sukobima; • Poboљшanje transparentnosti i odgovornosti sistema upravljanja obrazovanjem; • Poboљшanje radnih veština za budućnost.
17 PARTNERSTVOM DO CILJA	Održivo upravljanje vodom	<ul style="list-style-type: none"> • Poboљшanje pristupa platformama za energetska povezivanje.

*Napomena: Povezanost društvenog uticaja i ciljeva održivog razvoja: Detaljan pregled odnosi se na povezanost ciljanih vrednosti ciljeva održivog razvoja sa kategorijama i temama društvenog uticaja, ciljevima socijalnih preduzeća i indikatora za merenje. Više o tome videti na: link.

3.3. Primena metodologije za određenje i merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća – smernice za postupak

UPRAVLJANJE I MERENJE DRUŠTVENIM UTICAJEM

— Merenje društvenog uticaja je proces koji se realizuje u kontinuitetu, u okviru celokupnog upravljanja društvenim delovanjem (društvenim uticajem) socijalnih preduzeća.

TEORIJA PROMENE KAO ALAT

— Teorija promene predstavlja vizuelno tekstualni prikaz ciljeva, rezultata, aktivnosti i ciljnih grupa koji su temelji društvenog delovanja socijalnih preduzeća i pomaže u upravljanju i merenju društvenog uticaja.

Primeni metodologije za merenje društvenog uticaja prethodi proces utvrđivanja društvenog uticaja, budući da to stvara sigurnost i preciznost pri upotrebi podataka i omogućava lakšu validaciju. U svetskoj i EU praksi, upravljanje uticajem (*Social Impact Management*) i merenje društvenog uticaja (*Social Impact Measuring*) često se poistovećuju, budući da upravljanje podrazumeva definisanje ciljeva, aktivnosti i očekivanih rezultata, a merenje primenu indikatora i posmatranje ostvarivanja rezultata u određenim vremenskim periodima. U prvoj fazi razvoja metodologije primenjena je **teorija promene** kao alat koji pomaže

određenju, a zatim i lakšem merenju društvenog uticaja socijalnih preduzeća.

Reč „promena“, u terminu „teorija promene“, jeste krajnja vizija društvenog uticaja socijalnog preduzeća, dok teorija predstavlja jednostavno ideju socijalnog preduzeća kako da to ostvari. Teorija promene predstavlja alat koji sadrži dva nivoa elemenata. U prvom nivou elementi su: glavni cilj koji predstavlja viziju socijalnih preduzeća; specifične ciljeve koji vode ostvarenju vizije; aktivnosti koje predstavljaju akcioni plan ostvarivanja ciljeva i informacije o zainteresovanim stranama koje pomažu sveukupno bolje razumevanje

društvenog uticaja socijalnog preduzeća. U drugom nivou elementi su: društveni uticaj koji predstavlja krajnji očekivani rezultat delovanja; srednjoročni rezultati koji odražavaju ostvarenost specifičnih ciljeva; kratkoročni rezultati koji direktno proističu iz aktivnosti i monitoring i izveštavanje kao metod za određenje načina na koji će se ostvareni rezultati komunicirati ka definisanim zainteresovanim stranama.

Alat teorija promene prikazan je u vidu matrice sa pitanjima i vremenskim odrednicama koji pomažu upravljanje i merenje društvenog uticaja socijalnih preduzeća.

	GLAVNI CILJ – VIZIJA (IMPAKT)	SPECIFIČNI CILEVI
	DUGOROČNI CILJ KOJI ŽELITE DA POSTIGNETE U ZAJEDNICI (5–10 GODINA)	SPECIFIČNI CILJEVI KOJI VODE OSTVARENJU VIZIJE – TRI CILJA (3–5 GODINA)
TEORIJA PROMENE	<p>Koji je vaš dugoročni društveni ili ekološki cilj? Koji društveni problem želite da rešite? Koju promenu želite da ostvarite za 5–10 godina? Koja je vaša vizija sveta? Kako izgleda svet za 5–10 godina?</p> <p>Ova izjava treba da bude vaša vizija, dugoročni cilj koji želite da postignete vašim delovanjem.</p>	<p>Koje konkretne društvene ciljeve pokušavate da ostvarite, a koji direktno doprinose viziji/dugoročnom cilju/željenom impaktu?</p> <p>Definišite od tri do najviše pet konkretnih ciljeva.</p> <p>U svakom od definisanih ciljeva treba da bude jasno ko su korisnici, koja promena se postiže i koji je vremenski okvir predviđen za realizaciju.</p>
	DRUŠTVENI UTICAJ (IMPAKT)	SREDNJEROČNI REZULTATI (OUTCOME)
	GLAVNI CILJ JE ŠTA ŽELITE DA OSTVARITE, IMPAKT JE OČEKIVANI KRAJNJI REZULTAT	SREDNJEROČNI REZULTATI AKTIVNOSTI (NAKON 3-5 GODINA) KAKO MERIMO USPEH SPECIFIČNIH CILJEVA, KAKO ZNAMO DA SMO IH OSTVARILI?
MERENJE	<p>Koje dugoročne promene nastojite da proizvedete realizacijom projekta?</p> <p>Radi se o promenama koje obično nisu merljive dok ne prođe nekoliko godina od početka projekta.</p> <p>„Uticaj“ se definiše kao ultimativna promena koju očekujete da vidite na nivou organizacije, zajednice ili društva.</p>	<p>Koje rezultate želite da ostvarite u narednih 3–5 godina, a tiču se specifičnih ciljeva? Kako izgleda uspeh i realizovani ciljevi?</p> <p>To mogu biti promene u ponašanju, stečena znanja, politike, poboljšanje kvaliteta života, itd. Definišite kvantitativne i kvalitativne indikatore uspeha. Vodite računa šta možete da merite i verifikujete. Za svaki rezultat jasno navedite kako se meri, koliko često i kako se verifikuje. <i>Primeri: 80% učesnika kursa je primenilo stečeno znanje; 50% učesnika programa ima veće prihode; bolja saradnja između članova zadruga.</i></p>
	5–10 GODINA	3–5 GODINA

	AKTIVNOSTI	STEJKHOLDERI
	KOJE KONKRETNE AKTIVNOSTI VODE OSTVARIVANJU CILJEVA? AKTIVNOSTI PREDSTAVLJAJU AKCIONI PLAN KOJI UKLJUČUJE ODGOVORE NA PITANJA – KO, ŠTA, KADA, GDE, KAKO, SA KOJIM RESURSIMA?	
	<p>Fokusirajte se na ključne korake i aktivnosti koje vode ostvarivanju vaših ciljeva. Šta je deo vašeg core biznisa koji doprinosi ostvarenju ovih ciljeva?</p> <p>Koje aktivnosti doprinose ostvarenju ciljeva sa leve strane?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Za svaku aktivnost identifikujte ključne učesnike, korisnike i stajkholdere. • Koja grupa aktivnosti vam daje najveće šanse da ostvarite željene ciljeve. • Proverite da li svaka aktivnost ili grupa aktivnosti logično vodi ostvarenju ciljeva. • Vodite računa o resursima koje imate za ostvarenje ciljeva. 	Na koga utičemo? Za koga kreiramo vrednost i rešavamo problem? Ko utiče na nas, ko nam je važan?
	KRATKOROČNI REZULTATI (OUTPUT)	MONITORING I IZVEŠTAVANJE
	KRATKOROČNI, DIREKTNI REZULTATI AKTIVNOSTI	SREDNJEROČNI REZULTATI AKTIVNOSTI (NAKON 3-5 GODINA) KAKO MERIMO USPEH SPECIFIČNIH CILJEVA, KAKO ZNAMO DA SMO IH OSTVARILI?
	<p>Šta su konkretni i direktni (očekivani) rezultati aktivnosti? Za svaku od aktivnosti definišite očekivane kvantitativne rezultate kojma težite. Vodite računa šta možete da merite i verifikujete. Za svaki rezultat jasno navedite kako se meri, koliko često i kako se verifikuje. Obično se rezultati prate kvartalno ili na kraju godine.</p> <p>Primeri: Petnaest korisnika je završilo kurs ili Povećana svest o nepristupačnosti za OSI.</p>	Šta je bitno našim stajkholderima? Kako im prenosimo tu informaciju? Koliko često ih izveštavamo?
	1–3 GODINA	

4. Društveni uticaj i praksa - smernice za praktičnu upotrebu teorije promene

TEORIJA PROMENE U PRAKSI

Smernice za upravljanje i merenje društvenog uticaja temelje se na pojašnjenjima glavnih dilema i pitanja pri definisanju društvenog uticaja socijalnih preduzeća u praksi putem teorije promene.

Smernica 1:

Pojasnite šta je vaša vizija tj. glavni cilj u konkretnim i specifičnim terminima: Kome pomažete? Koji je glavni problem koji rešavate ili čijem rešavanju doprinosite? Kako ćete znati kada ćete postići svoj glavni veliki cilj? Da li postoji metrika (indikator) koji će ukazati na vaš ukupni uspeh (ostvarenost glavnog cilja/društveni uticaj)?

Smernica 2:

Povežite akcioni plan i realno stanje: Da li ste istražili podatke o ovom pitanju? Da li ste razgovarali sa ljudima kojima pomažete o tome kako oni vide problem i koje bi rešenje bilo dobro?

Da li postoji nešto novo što vam nedostaje što biste mogli uvrstiti u akcioni plan?

Smernica 3:

Identifikujte koje aktivnosti su zaista potrebne, a koje su dodatna vrednost u dostizanju ciljeva: Kako se svi delovi slagalice uklapaju zajedno? Koje su aktivnosti važne za postizanje uticaja uz sticanje profita? Koje od aktivnosti ne doprinose ciljevima i verovatno ih treba ukloniti?

Smernica 4:

Procenite koji resursi su vam potrebni, a koji nisu neophodni da biste izvršili planirane aktivnosti:

Šta vam je potrebno u smislu vremena, znanja i veština, finansijskih sredstava, članova tima da biste zaista realizovali sve aktivnosti? Procenite da li možete neke aktivnosti realizovati sa manje sredstava ili manje angažovanja?

Smernica 5:

Identifikujte i upravljajte svim malim promenama i efektima koji su definisani kao očekivani u vašoj teoriji promene: Koji su sve pojedinačni uzroci i posledice koje vaše aktivnosti kratkoročno imaju, ili će ih imati? Kako ti uzroci i posledice utiču na ostvarivanje predviđenih rezultata?

5. Društveni uticaj i praksa - smernice za celokupnu primenu metodologije u prvoj fazi

METODOLOGIJA ZA MERENJE U PRAKSI

—
Smernice za upotrebu rezultata prve faze razvoja metodologije temelje se na testiranoj praksi primene metodologije u saradnji sa četrnaest socijalnih preduzeća.

1. Prema tabeli u okviru kategorizacije društvenog uticaja (2.1.) odredite kategoriju, temu i model društvenog uticaja vašeg socijalnog preduzeća;

2. Prema tabeli u okviru korelacije društvenog uticaja (2.2.) odredite indirektnu i direktnu povezanost sa ciljevima održivog razvoja za koje prepoznajete da vaše socijalno preduzeće doprinosi društvenim delovanjem;

3. Prema tabeli teorije promene precizno definišite ciljeve, aktivnosti,

zainteresovane strane, očekivani ukupni rezultat, srednjoročne i kratkoročne rezultate, te model monitoringa i izveštavanja;

4. Prema tabeli teorije promene testirajte da li ste dobro identifikovali kategoriju, temu, model društvenog uticaja i korelaciju društvenog uticaja sa ciljevima održivog razvoja;

5. Kreirajte komunikacioni dokument u okviru kojeg ćete predstaviti socijalno preduzeće kroz definisani društveni uticaj na osnovu prethodnih koraka i izdvojte ciljeve koje želite da

postignete u narednih godinu dana (sa kvantitativnim odrednicama);

6. Nakon godinu dana, napravite presek i procenite ostvarenost rezultata. Na temelju te procene identifikujte da li je i šta potrebno promeni u teoriji promene i ponovite postupak.

6. Zaključak i preporuke

ISKUSTVO PRVE FAZE

—
Za dalji razvoj i primenu metodologije za merenje društvenog uticaja od ključnog značaja je direktna saradnja sa socijalnim preduzećima i razumevanje koristi od procesa, kako za socijalna preduzeća tako i za celokupan ekosistem socijalnog preduzetništva u Srbiji.

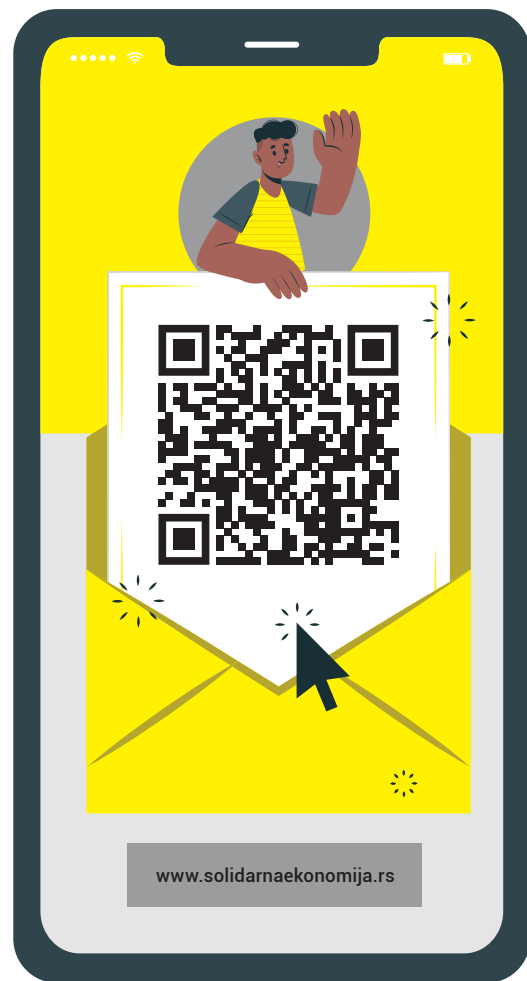
Rašireno siromaštvo i socijalni problemi zajedno sa neadekvatnom podrškom neefikasnih državnih institucija stvaraju potrebu za socijalnim poslovnim modelima koji bi mogli pomoći oporavak i napredak zajednice, podržavajući ekonomski razvoj i stvaranje pozitivnih društvenih promena. Pandemija COVID-a dodatno je opteretila sektor socijalnih preduzeća i povećala potrebu za pružanjem prilagođene i pristupačne finansijske i nefinansijske podrške.

Potrebno je obezbediti specifičnu izgradnju kapaciteta ako se očekuje da socijalna preduzeća uspeju da razviju i integrišu merenje i upravljanje

društvenim uticajem (SIMM – *Social Impact Measurement and Management*) u svoju poslovnu strategiju. Potrebno je više obuke i obrazovanja da bi se pružila jaka osnova i socijalni preduzetnici osnažili potrebnim veštinama za takmičenje na tržištu i istovremeno uspešno upravljanje i komuniciranje svog društvenog uticaja. Deljenje znanja i obrazovanje mogu da obezbede potrebnu promenu načina razmišljanja. Umrežavanje i korišćenje iskustva najboljih praksi kroz besplatne programe obuke i mentorstva trebalo bi da pomognu u sticanju i praktikovanju veština (posebno poslovnog upravljanja i SIMM veština) potrebnih za dalji razvoj održivosti socijalnih preduzeća.

Istovremeno, neophodna je izgradnja kapaciteta javnih institucija kao najvažnijeg aktera podrške u kreiranju adekvatnih javnih politika i mera podrške razvoju sektora socijalnih preduzeća.

Svest o društvenom i ekonomskom značaju socijalnih preduzeća i ulozi koju imaju, posebno u zapošljavanju i razvoju preduzetništva, još uvek nije adekvatno prepoznata. Ovo zahteva efikasniju komunikaciju i efektne kampanje podizanja svesti javnosti o socijalnom preduzetništvu kako bi se podiglo znanje javnih službenika i građana uopšte o uticaju socijalne i solidarne ekonomije.

Za više informacija
posetite sajt
Koalicije za razvoj
solidarne ekonomije
ili skenirajte QR code.

